

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
Αχαρνών 2, 101 76 Αθήνα, Τηλ. 210-2124180 Fax : 210-2124524

Αθήνα 28/1/2019
Αριθμ. Πρωτ.:1096/165970

Προς:
Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοιν/κού Ελέγχου
Τμήμα Αναφορών

ΘΕΜΑ: «Ζημιές από φυτοπαθολογικές προσβολές και μειωμένη παραγωγή σε ελαιοκαλλιέργειες της Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας»

ΣΧΕΤ:
1. Η ΠΑΒ 588/29.11.2018
2. Η ΠΑΒ 603/29-11-2018

Απαντώντας στις παραπάνω Αναφορές που κατέθεσαν οι Βουλευτές **κ.κ. Ν. Μωραΐτης, Ν. Καραθανασόπουλος, Γ. Βαρεμένος** και **Μ. Τριανταφύλλου**, σας πληροφορούμε τα εξής:

Όσον αφορά στην προσβολή του ελαιόκαρπου από το έντομο *Bactrocera oleae* (Δάκος της ελιάς) και από τον μύκητα *Gloeosporium olivarum* (γλοιοσπόριο), σημειώνεται ότι το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο (ΜΦΙ) λαμβάνει δείγματα ελιάς (κλαδιά ή ελαιόκαρπος), τα οποία αποστέλλονται από ιδιώτες παραγωγούς ή από τις Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής (ΔΑΟΚ) των Περιφερειακών Ενοτήτων (Π.Ε.) της χώρας για εξέταση και διάγνωση των αιτιών των παρατηρούμενων συμπτωμάτων. Μέχρι στιγμής, για το έτος 2018 έχουν παραληφθεί και εξετασθεί 33 δείγματα ελιάς, από τα οποία σε 16 διαπιστώθηκε προσβολή από το έντομο *Bactrocera oleae* (Δάκος της ελιάς) και σε 10 διαπιστώθηκε προσβολή από τον μύκητα *Gloeosporium olivarum* (γλοιοσπόριο) που προκαλεί στην ελιά ασθένεια γνωστή ως «ανθράκωση».

Σχετικά με το έντομο *Bactrocera oleae* (Δάκος της ελιάς), σημειώνεται ότι ο δάκος είναι ο σοβαρότερος εντομολογικός εκθρόος της ελιάς τόσο στη χώρα μας όσο και σε ορισμένες άλλες παραμεσόγειες χώρες. Η ζημιά δεν είναι μόνο ποσοτική με τη μείωση της παραγωγής και την υποβάθμιση της εμπορικής αξίας του καρπού, αλλά και ποιοτική με την υποβάθμιση των οργανοληπτικών ιδιοτήτων του παραγόμενου ελαιόλαδου.

Για την εκτίμηση της προσβολής του ελαιόκαρπου πρέπει να γίνονται τακτικές δειγματοληψίες καρπών (δεκαπενθήμερες ή μηνιαίες) από τον μήνα Ιούλιο έως την έναρξη της συγκομιδής. Η παρακολούθηση της πληθυσμιακής διακύμανσης του δάκου γίνεται με παγίδες τύπου McPhail, που περιέχουν ως ελκυστικό αμμωνιακά άλατα 2% ή υδρολυμένες πρωτεΐνες 2% (φθινόπωρο), συχνά με την προσθήκη βόρακα και αναρτώνται στο εσωτερικό της κόμης του δέντρου.

Η αντιμετώπιση του εντόμου βασίζεται σε χημικά και καλλιεργητικά μέτρα. Για τη χημική αντιμετώπισή του εφαρμόζονται δολωματικοί ψεκασμοί ή ψεκασμοί καλύψεως. Για την επιτυχία των ψεκασμών πρέπει το ποσοστό καρποφορίας των δέντρων να είναι πάνω από 30% και ο καρπός να είναι επιδεκτικός ωτοκίας. Σε περιοχές στις οποίες υπάρχει ιστορικό υψηλών πληθυσμών, πιθανόν να χρειαστεί επανάληψη της επέμβασης, εφόσον παρατηρείται αύξηση των συλληφθέντων ακμαίων, για τη μείωση των πληθυσμών του δάκου πριν εναποθέσουν τα αυγά τους στον ελαιόκαρπο. Σωστή και αποτελεσματική εφαρμογή δολωματικών ψεκασμών σημαίνει να ψεκάζεται μέρος της εσωτερικής κόμης των δέντρων, να τηρούνται σωστά οι δόσεις του ελκυστικού και του εντομοκτόνου, να ρυθμίζεται σωστά η πίεση στο ψεκαστικό μέσο, καθώς και να μην αφήνονται αφέκαστα μεγάλα τεμάχια ελαιώνων. Οι ψεκασμοί καλύψεως με εγκεκριμένα για την καλλιέργεια και τον εχθρό εντομοκτόνα συστήνονται μόνον όταν η προσβολή του ελαιόκαρπου είναι πάνω από το οικονομικό όριο (μεγαλύτερη από 5% ζωντανή προσβολή για τις ελαιοποιήσιμες και 1% για τις επιτραπέζιες ποικιλίες). Στα καλλιεργητικά μέτρα συγκαταλέγονται η συγκομιδή, ως επί το πλείστον, όλων των καρπών, καθώς οι ασυγκόμιστοι καρποί είναι φυσικό εκτροφείο για τον δάκο, η πρόωμη συλλογή των καρπών που μειώνει τον κίνδυνο όψιμων προσβολών και η αυξημένη προσοχή σε αρδευόμενους ελαιώνες όπου αυξάνεται ο πληθυσμός του δάκου.

Σχετικά με τον μύκητα *Gloeosporium olivarum* (γλοιοσπόριο), σημειώνεται ότι ο εν λόγω μύκητας προσβάλλει κυρίως τους ώριμους καρπούς ή αυτούς που πλησιάζουν στην ωρίμανση προκαλώντας τη σήψη τους και λιγότερο τους ποδίσκους των καρπών, τα φύλλα και τους βλαστούς. Οι άωροι καρποί εμφανίζουν αντοχή στις μολύνσεις του παθογόνου. Για να πραγματοποιηθούν οι μολύνσεις είναι απαραίτητη η ύπαρξη σταγόνας νερού ή πολύ υψηλή σχετική υγρασία του περιβάλλοντος. Η προσβολή των καρπών γίνεται είτε με απευθείας διάτρηση της επιδερμίδας είτε από πηγές που προκαλούνται κυρίως από εντομολογικές προσβολές. Η κύρια πηγή μολυσμάτων είναι οι προσβεβλημένοι καρποί που παραμένουν στα δένδρα ή στο έδαφος. Σημαντικό ρόλο για την ανάπτυξη και εξέλιξη της ασθένειας διαδραματίζει η προσβολή των καρπών από τον δάκο, ο οποίος με τα νύγματα του επιταχύνει την ωρίμανση των καρπών και διευκολύνει την είσοδο και ανάπτυξη του παθογόνου. Η ασθένεια, αποτέλεσμα της οποίας είναι η σήψη των καρπών και η πρόωρη πτώση τους, ευνοείται σε ελαιώνες που είναι εγκατεστημένοι σε εδάφη με ανεπαρκή αποστράγγιση και σε περιοχές στις οποίες υπάρχει υψηλή σχετική υγρασία.

Για την αντιμετώπιση της ασθένειας που προκαλεί το παραπάνω παθογόνο, συνιστάται:

- Αποφυγή εγκατάστασης σε χαμηλές, υγρές και κακώς αεριζόμενες θέσεις. Σε ήδη εγκατεστημένους ελαιώνες να γίνεται κατάλληλο κλάδεμα για τον καλύτερο αερισμό της κόμης των δένδρων.
- Συλλογή και καταστροφή των προσβεβλημένων καρπών που παραμένουν πάνω στο δένδρο ή πέφτουν στο έδαφος, μετά το πέρας της καλλιεργητικής περιόδου.
- Έγκαιρη αντιμετώπιση των εντομολογικών προσβολών (κυρίως του δάκου).
- Εφαρμογή δύο προληπτικών ψεκασμών με φυτοπροστατευτικά προϊόντα που έχουν έγκριση στη χώρα μας και είναι αποτελεσματικά για την αντιμετώπιση της συγκεκριμένης ασθένειας (www.minagric.gr/syspest). Ο κατάλληλος χρόνος και ο αριθμός των επεμβάσεων εξαρτώνται από τον χρόνο έναρξης της ωρίμανσης του ελαιόκαρπου και από τις κλιματολογικές συνθήκες της κάθε περιοχής.

Όσον αφορά στην ευθύνη της εφαρμογής των Προγραμμάτων Δακοκτονίας, πρέπει να επισημανθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 186 παρ. ΙΒβ31 του ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» (Α'87), η κατάρτιση, ο συντονισμός, η εποπτεία και ο έλεγχος των προγραμμάτων υποχρεωτικών ή συλλογικών καταπολεμήσεων, όπως η καταπολέμηση του δάκου, των αρουραίων, των ακρίδων κ.ά., ανήκει στις Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής (ΔΑΟΚ) των ελαιοκομικών Περιφερειακών Ενοτήτων (Π.Ε.) της χώρας.

Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 186 παρ. ΙΒβ30 του ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» (Α'87), η επισήμανση και η παρακολούθηση της εξέλιξης εκθρών και ασθενειών των καλλιεργειών και η εφαρμογή μέτρων για την αντιμετώπισή τους ανήκουν στις ΔΑΟΚ των ελαιοκομικών Π.Ε. της χώρας.

Σχετικά με την ασφαλιστική κάλυψη που παρέχει ο ΕΛ.Γ.Α., σημειώνεται ότι σύμφωνα με τον ν. 3877/2010 (Α'160) «Σύστημα προστασίας και ασφάλισης της αγροτικής δραστηριότητας» στην ασφάλιση του ΕΛ.Γ.Α. υπάγονται συγκεκριμένοι φυσικοί κίνδυνοι που μπορεί να προκαλέσουν άμεσες ζημιές στη φυτική παραγωγή και ειδικότερα: α) ο παγετός β) το καλάζι γ) η ανεμοθύελλα δ) η πλημμύρα ε) ο καύσωνας και η ηλιακή ακτινοβολία στ) το χιόνι ζ) οι υπερβολικές ή άκαιρες βροχοπτώσεις η) οι κίνδυνοι από τη θάλασσα, καθώς, επίσης, οι ζημιές από αρκούδα, οι ζημιές από αγριογούρουνα στις περιοχές όπου προστατεύονται από τη συνθήκη RAMSAR, καθώς και οι ζημιές που προκαλούνται από άγρια κουνέλια στη φυτική παραγωγή της νήσου Δήμνου. Σε εφαρμογή των διατάξεων του προαναφερθέντος νόμου, εκδόθηκε ο «Κανονισμός Ασφάλισης Φυτικής Παραγωγής για τον ΕΛ.Γ.Α.», όπως ισχύει σήμερα.

Ως εκ τούτου, ο παραγωγός, με τη Δήλωση Καλλιέργειας/Εκτροφής (ΔΚ/Ε) και την καταβολή του αντίστοιχου ασφαλιστρού προς τον ΕΛ.Γ.Α., ασφαρίζει τις καλλιέργειές του για τους συγκεκριμένους κινδύνους που προαναφέρθηκαν. Επομένως, του καταβάλλονται και οι σχετικές αποζημιώσεις για τυχόν ζημιές που έπληξαν τις καλλιέργειές του από τους εν λόγω κινδύνους.

Σε συνέχεια των ανωτέρω, σημειώνεται ότι από τις επισημάνσεις που διενεργήθηκαν από τις υπηρεσίες του Περιφερειακού Υποκαταστήματος ΕΛ.Γ.Α. Αγρινίου σε ελαιοκαλλιέργειες, οι οποίες συγκεντρώνονται σε διάφορες περιοχές της Περιφερειακής Ενότητας (Π.Ε.) Αιτωλοακαρνανίας, διαπιστώθηκαν ζημιές από αίτια μη καλυπτόμενα από τον Κανονισμό Ασφάλισης Φυτικής Παραγωγής του ΕΛ.Γ.Α. Ειδικότερα, στις ανωτέρω καλλιέργειες παρατηρήθηκαν μειωμένη παραγωγή - μη ομαλή καρπώπιση λόγω ανομβρίας, καθώς και φυτοπαθολογικές προσβολές (εντομολογικές-δάκος και μυκητολογικές-γλοιοσπόριο), αίτια τα οποία, όπως προκύπτει από τα ανωτέρω, δεν καλύπτονται ασφαλιστικά από τον ΕΛ.Γ.Α.

Ωστόσο, οι ανωτέρω ζημιές δύναται να ενταχθούν σε πρόγραμμα Κρατικών Οικονομικών Ενισχύσεων (ΚΟΕ). Συγκεκριμένα, οι ζημιές, οι οποίες προξενούνται στις γεωργοκτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις εξαιτίας ακραίων καιρικών φαινομένων (θεομηνίες, ακραίες δυσμενείς συνθήκες κ.λπ.) εντάσσονται σε προγράμματα ΚΟΕ, αρμοδιότητας ΠΣΕΑ, και ενισχύονται μέσω του Κρατικού Προϋπολογισμού.

Προκειμένου να τύχουν ενίσχυσης οι παραγωγοί για την αντιστάθμιση της απώλειας παραγωγής, θα πρέπει να πληρούνται οι όροι και οι προϋποθέσεις που ορίζονται στον Κανονισμό Κρατικών Ενισχύσεων και στις Κοινοτικές Κατευθυντήριες Γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας και δασοκομίας.

Συγκεκριμένα, θα πρέπει:

α) η παραγωγή του έτους ζημιάς να έχει ζημιωθεί κατά είδος προϊόντος (καλλιέργεια), σε επίπεδο Νομού, σε ποσοστό 30% και πάνω, σε σχέση με τη μέση απόδοση των προηγούμενων τριών ετών, με βάση τα επίσημα στατιστικά στοιχεία της χώρας, τα οποία συλλέγονται από τις Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής (ΔΑΟΚ) τον επόμενο χρόνο της συγκομιδής και δίδονται στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ) και, βεβαίως, για την περίπτωση των ασθενειών να αποδειχθεί ότι δεν υπάρχουν τα κατάλληλα μέσα αντιμετώπισης της προσβολής και, στη συγκεκριμένη περίπτωση, τόσο της δακοπροσβολής όσο και των μυκητολογικών προσβολών,

β) να τεκμηριώνεται επιστημονικά από επιτροπή, η οποία ορίζεται από το ΥΠΑΑΤ, ότι η απώλεια της παραγωγής είναι αποτέλεσμα μίας δυσμενούς καιρικής συνθήκης και όχι συνδυασμός πολλών (απαραίτητη προϋπόθεση για την έναρξη της διαδικασίας),

γ) τα επίσημα μετεωρολογικά στοιχεία να επιβεβαιώνουν τον χαρακτηρισμό των καιρικών συνθηκών ως δυσμενών,

δ) να εγκριθεί η δαπάνη αντιστάθμισης των ζημιών από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους και

ε) η ενίσχυση για ζημιές που θα προκληθούν από ξηρασία, καταβάλλεται μόνον εάν εφαρμόζεται πλήρως η οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, που αφορά στη «θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα πολιτικής υδάτων», στον τομέα της γεωργίας στην Ελλάδα και εάν έχει θεσπισθεί σύστημα που να εξασφαλίζει ότι το κόστος των υπηρεσιών παροχής ύδατος στη γεωργία ανακτάται μέσω επαρκούς εισφοράς του συγκεκριμένου τομέα.

Διευκρινίζεται ότι για τη σύνταξη του σχετικού φακέλου θα πρέπει να συγκεντρωθούν όλα τα απαιτούμενα στοιχεία (πόρισμα Επιστημονικής Επιτροπής, επίσημα μετεωρολογικά στοιχεία, πορίσματα περιφερειακών επιτροπών, τα επίσημα στατιστικά στοιχεία της χώρας, τα οποία συλλέγονται από τις ΔΑΟΚ την επόμενη χρονιά της ζημιάς κ.λπ.). Μετά τη σχετική επεξεργασία τους και εφόσον, βέβαια, πληρούνται οι προϋποθέσεις, εθνικές και ενωσιακές, υποβάλλεται ο σχετικός φάκελος στα συναρμόδια Υπουργεία και στην Ε.Ε. για έγκριση.

Πληροφοριακά αναφέρεται ότι το Υποκατάστημα ΕΛ.Γ.Α. Αργινίου παρακολούθησε την εξέλιξη των ελαιοκαλλιεργειών στην ευρύτερη περιοχή της Τριχωνίδας της Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας ως προς το μέγεθος της ζημιάς που μπορεί να προκληθεί εξαιτίας της ανομβρίας-ξηρασίας, καθώς και των διάφορων προαναφερθεισών προσβολών.

Επισημαίνεται ότι η καταβολή των Κρατικών Ενισχύσεων σκοπό έχει τη συνέχιση της αγροτικής δραστηριότητας των παραγωγών στις γεωργοκτηνοτροφικές τους εκμεταλλεύσεις που υπέστησαν ζημιές, στηρίζοντας, με τον τρόπο αυτόν, την απώλεια του γεωργικού τους εισοδήματος για το επόμενο χρονικό διάστημα μετά τη ζημιά, έτσι ώστε το γεωργικό τους κεφάλαιο (φυτικό, πάγιο κ.λπ.) να επανέλθει σε παραγωγική δραστηριότητα.

Επίσης, σημειώνεται ότι, πέραν των μη καλυπτόμενων ασφαλιστικά ζημιών που προαναφέρθηκαν, διαπιστώθηκαν στις εν λόγω καλλιέργειες της Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας και άμεσες ζημιές καλυπτόμενες ασφαλιστικά από τον Κανονισμό Φυτικής Παραγωγής του ΕΛ.Γ.Α., οι οποίες ζημιές προσελήθηκαν από τη χαλαζόπτωση που σημειώθηκε τον μήνα Μάιο του έτους 2018. Για τις ζημιές αυτές το έργο των εκτιμήσεων ολοκληρώθηκε. Στη συνέχεια, θα κοινοποιηθούν τα πορίσματα και θα ακολουθήσει η καταβολή των αποζημιώσεων στους δικαιούχους, ασφαλιστικά ενήμερους παραγωγούς.

Τέλος, αναφέρεται ότι, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του Υποκαταστήματος ΕΛ.Γ.Α. Αγρινίου, στις εν λόγω καλλιέργειες της ανωτέρω περιοχής δεν διαπιστώθηκαν ζημιές από βροχοπτώσεις. Επίσης, από την ανεμοθύελλα του μηνός Σεπτεμβρίου του έτους 2018 διενεργήθηκαν δειγματοληπτικές εκτιμήσεις σε ελαιοκαλλιέργειες, χωρίς, ωστόσο, να διαπιστωθούν ασφαλιστικά καλυπτόμενα ζημιογόνα αίτια.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΡΑΧΩΒΙΤΗΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

1. Βουλευτή κ. Ν. Μωραΐτη
2. Βουλευτή κ. Ν. Καραθανασόπουλο
3. Βουλευτή κ. Γ. Βαρεμένο
4. Βουλευτή κα Μ. Τριανταφύλλου